

Å LÆRE VED Å STÅ SAMAN OG HALDE AVSTAND

Temaet for dette nummeret av Prismet, digital religionsundervining, vart med koronakrisa plutselig mykje meir aktuelt enn det vi hadde sett føre oss. På utdanningsinstitusjonane rundt om i landet har det på mindre enn to veker gått føre seg ei storstilt omlegging av læringsaktivitetar. Mogelegheiter på eksisterande digitale læringsarenaer er no i ferd med å bli fullt utnytta. Der mange av plattformane mest har blitt brukt til *learning management*, administrasjon av læringsaktivitetar, melder det seg eit akutt behov for å skape *social learning environments*, gode sosiale læringsomgjevnader, for elevar og studentar som no må lære heimanfrå. Det hjelp å sjå kvarandre og lære samstundes, om vi ikkje kan vere saman på ein og same stad. Verktøy som Teams og Zoom har vore ukjende for mange lærarar, men er no i full bruk. Ekspertar har sagt at vi med det som skjer no forserer og implementerer den digitale utviklinga med kan hende så mykje som 10 år.

I dette nummeret av Prismet argumenterer svenske Maximilian Broberg og Anna Wrammert i artikkelen «What teachers think and students know» for at eit sterkare fokus på mediepraksisar og medielogikk i religionsundervisninga vil føre til rikare og betre digital lesedugleik — og at elevane ligg foran på dette punktet. Innhaldsdimensjonen har lærarar og elevar stort sett peiling på, seier han, men forståinga av korleis mediene fungerer haltar ofte. Han siterer eleven Noor: *Somehow it feels like the school and 'old media' are not catching up with the paradigm shift. In a way, everything I have learned comes from Twitter.* Her har vi både medialisering av religion og medielesedugleik skildra i eit nøtteskal.

Kåre Fuglseth drøftar i sin artikkel digitale læringsressursar i lys av dannelsesdidaktiske teoriar, med eit utgangspunkt i arbeid med slike i lærarutdanningspraksisar. Her visar han korles m-læring, læring med mobile einingar som telefon og nettbrett, fungerer aller best med representativ bruk. Vi har no sjølv

høve til å filme, redigere og lage innspelningar på enkelt vis. Gjennom filmar og innspelningar får læraren som produsent og sendar ein type metaposisisjon som ho ikkje vil ha utan filmen ho presenterer for elevane. Ho kan framsetje påstander som er opne for drøfting utan at dei blir påståelege eller forkynnande per se. Fuglseth seier: «Det er berre vedtekne etiske sanningar som blir presenterte i dei filmene studentane våre laga. Desse blir ikkje berre formidla direkte, men dei skapar føresetnaden for å skjønne løysinga på sjølve problemet så og sei nedanfrå. Ut over denne analysen av kreative verktøy, i spørsmålet om dei er affirmativ eller ikkje, og om korleis dei peikar, er det såleis eit poeng som veks fram av denne studien som lyt avklarast teoretisk: skilnaden mellom undervisning i emne med løysingar der det er allmenn semje og emne med allmenn *u*semje.»

Håkon Naasen Tandberg og Knut Aukland har i sine to artiklar undersøkt lærergrupper på Facebook og samanlikna desse med andre, før-digitale og/eller parallelle møtestader mellom lærarar og lærarutdannarar innan religionsfeltet. Dei viser korleis gruppene fungerer som uformelle, ikkje-hierarkisk og brukerstyrte profesjonsfaglege utviklingsarenaer gjennom interaksjonen mellom kollegarar i skulen, lærarutdannarar og andre aktørar på feltet. Blandinga av konkrete praksisrelevante problemstillingar som blir drøfta og djupe religionsfaglege diskusjonar gjer slike grupper til kreative og konstruktive kommunikasjonsstader som utfyller og supplerer eksisterande arenaer.

I tillegg til desse forskningsartiklane om digital religionsundervisning, inneheld dette nummeret ein artikkel som diskuterer rollefordelinga mellom skule og kyrkje i samband med skulegudstenester, og bokmeldingar som dreier seg om skulen sitt religionsfag, kristne grunnskular og spesialpedagogikk.

Eg hevda i doktoravhandlinga mi, som eg leverte i 2008, at den digitale utviklinga vil reformatere korleis vi tenkjer om fellesskap, og med dette korleis vi tenkjer om kyrkje. Eg trur eg har fått rett. Koronakrisa er eit høve til å lære og tenkje vidare om denne problemstillinga på ein måte som truleg vil få konsekvensar for både korleis vi tenkjer om læring og om religion og kyrkje. Empirien ligg der, og aukar dag for dag. Det er viktig at data no blir samla og seinare utforska. Forskingsinstitusjonar bør vere på, likeeins bør det løyvvast eigne midlar til forskning på kva som skjer her og no, mellom oss.

Landet vårt kjem nok ikkje rikare ut av koronakrisa. Men vi får vi håpe at vi kjem klokare ut av dette, og at dei som har som jobb å gjere oss klokare, får høve til å bidra no.

Birgitte Lerheim,
førsteamanuensis ved Teologisk fakultet,
Universitetet i Oslo

Takk til Marta Axner Ims som har vore medredaktør.